

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 22
2513 AA DEN HAAG

**Directoraat-generaal
Bedrijfsleven & Innovatie**

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum 25 maart 2020
Betreft Beantwoording vragen over Invest-NL

Ons kenmerk
DGBI / 20076565

Uw kenmerk
163148.10u

Geachte Voorzitter,

Hierbij stuur ik u de antwoorden op de vragen die de leden van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit hebben gesteld naar aanleiding van de brief over de start van Invest-NL (kenmerk 163148.10u).

Eric Wiebes
Minister van Economische Zaken en Klimaat

163148.10u

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-fractie

Ons kenmerk
DGBI / 20076565

1

De leden van de Groenlinks-fractie vragen of de minister de analyse kan delen over hoe de principes om aan de transitieopgaven te voldoen tot stand zijn gekomen.

Antwoord

Ik interpreteer uw vraag als zodanig dat u wilt weten op basis van welke principes is bepaald welke transitieopgaven Invest-NL moet adresseren. Invest-NL is opgericht om investeringen in maatschappelijke transitiedomeinen te vergroten en om de groei van het mkb en scale-ups te stimuleren. Binnen de maatschappelijke transitiedomeinen zal Invest-NL zich pro actief richten op de energie transitie. Hiervoor is gekozen omdat de energietransitie van alle transities het grootste, het beste uitgewerkt, het meest actueel is en de meeste overlap heeft met andere transities. Binnen de energietransitie is sprake van verschillende vormen van marktfalen. Denk daarbij aan lange terugverdientijden en grote onzekerheden over technologie en (overheids)beleid. Hier kan Invest-NL waarde toevoegen en in ontbrekend volume voorzien.

Wat betreft het mkb en scale-ups geldt dat er sprake is van een knelpunt op de Nederlandse markt voor (geduldig) risicokapitaal. Dit is onder andere terug te zien in het lage volume beschikbaar risico-kapitaal. Ook hier kan Invest-NL waarde toevoegen en in ontbrekend volume voorzien.

2

Verder vragen de leden hoe de minister gaat voorkomen dat er investeringen worden gedaan die zorgen voor een situatie dat er aan een bepaalde technologie of toepassing niet meer ontkomen kan worden door eerder gedane investeringen. De leden vragen of de minister in het antwoord expliciet de investeringen in fossiele industrie kan meenemen.

Antwoord

Ik wil uitsluiten dat we investeringen doen die een lock-in veroorzaken. Het voorkomen van lock-in effecten is geadresseerd in de aanvullende overeenkomst. Tijdens het debat met uw Kamer op 12 november 2019 heb ik namelijk toegezegd om in de aanvullende overeenkomst te borgen dat er geen investeringen zullen worden gepleegd die strijdig zijn met de energietransitie. Derhalve is in de aanvullende overeenkomst vastgelegd dat er door Invest-NL geen financiering wordt verstrekt voor het ene na te streven wettelijke doel (i.c. groei van het mkb en scale-ups) indien dat niet verenigbaar is met het andere na te streven wettelijke doel (i.c. maatschappelijke transitiedomeinen). Een investering in mkb en scale-ups die een lock-in veroorzaakt en daarmee de energietransitie hindert, kan dus geen financiering krijgen. Lock-ins in de fossiele industrie zijn bewust niet uitdrukkelijk in de overeenkomst benoemd omdat de nu opgenomen passage breder is dan alleen lock-ins in de fossiele industrie en daarmee ook andere belemmeringen voor de energietransitie kan voorkomen. Invest-NL heeft hierbij

tevens aangegeven dit te willen borgen in het investeringsbeleid en het MVO-beleid en neemt dit punt daarin ook uitdrukkelijk op.

Daarnaast heb ik zoals toegezegd het management van Invest-NL laten weten dat het belangrijk is om op projectniveau te voorkomen dat lock-in effecten ontstaan door bij elk project goed te beoordelen of dergelijke effecten kunnen optreden. Invest-NL heeft toegezegd dit te doen en ervoor te waken dat dergelijke effecten zich materialiseren.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

3

De leden van de SP-fractie verzoeken de minister om uitleg over de uitspraak van de heer Bos, de voorzitter van Invest-NL, waarin hij aangeeft dat men bij Invest-NL terecht kan voor bedragen boven de 5 miljoen euro. De leden vragen of deze uitspraak klopt en zo ja, wat de minister gaat doen om de drempel te verlagen zodat het fonds ook bereikbaar is voor het MKB.

Antwoord

Er is geen ondergrens voor bedrijven die financiering zoeken bij Invest-NL. De instelling is reeds goed bereikbaar voor het mkb; het overgrote deel van de financieringsaanvragen is afkomstig van het mkb. Invest-NL legt bij aanvang de focus op energietransitie en doorgroei van scale-ups; de instelling wil zich op deze markten richten met voornamelijk directe investeringen. Maar ook het opzetten van (mkb-)fondsen behoort tot de mogelijkheden. Vanuit zulke fondsen kunnen daarin gespecialiseerde partijen mede namens Invest-NL ook kleinere investeringen doen. Invest-NL heeft mij geïnformeerd dat de gesprekken met deze partijen en fondsen inmiddels zijn gestart.

Vragen en opmerkingen van de leden van de Partij voor de Dieren-fractie

4

De leden vinden de uitsluitingscriteria van Invest-NL die opgenomen zijn onder het kopje 'energie' onvoldoende en verzoeken de minister om een reactie.

Antwoord

Zoals de leden van de Partij voor de Dieren-fractie aangeven voorziet Invest-NL dat partijen actief in de fossiele energiesector een rol hebben in het bewerkstelligen van de systeemverandering, vanwege hun expertise en slagkracht. Daarom sluit Invest-NL deze partijen niet. Immers, ondernemingen die actief zijn in de fossiele industrie kunnen activiteiten ondernemen die dienstig zijn aan de energietransitie. Invest-NL financiert en ondersteunt echter geen projecten gericht op niet-duurzame energieproductie, die geen uitlegbare tussenstap vormen in de transitie naar een duurzamer energiesysteem. De instellingen financiert en ondersteunt dus niet als dit leidt tot vergroting of verlenging van het gebruik van fossiele energiebronnen; positief geformuleerd wil Invest-NL onze afhankelijkheid van fossiele energiebronnen verkleinen en verkorten.

5

De vraag van deze leden blijft verder: op welke manier kan de minister, gelet op de manier waarop Invest-NL nu is vormgegeven, straks nog invloed uitoefenen? Als de overheid meer op afstand staat en juist ruimte biedt voor die investeringen, op welke manier kan de minister dan invloed uitoefenen om lock-ins van fossiele energie te voorkomen?

Antwoord

Alhoewel Invest-NL op afstand is geplaatst en de instelling onder andere een eigen strategie en investeringsbeleid vaststelt en zelf verantwoordelijk is voor het nemen van investeringsbeslissingen, heeft de overheid verschillende mogelijkheden om invloed uit te oefenen. Allereerst gebeurt dit via de aandeelhoudersrol. Zo moet de aandeelhouder door Invest-NL gehoord worden over de strategie en het investeringsbeleid van Invest-NL en zijn zowel de minister van Financiën als ik periodiek in overleg met de instelling over de implementatie hiervan. Daarnaast worden de publieke belangen bij Invest-NL naast de wet via twee instrumenten geborgd waarvoor ik als Minister van Economische Zaken en Klimaat verantwoordelijk ben: de aanvullende overeenkomst ten aanzien van de investeringstaak en de subsidiebeschikking ten aanzien van de ontwikkeltaak. Ik ben uit hoofde van beide instrumenten regelmatig in gesprek met de instelling over de investeringen en de activiteiten van Invest-NL. Als gevolg van de maatregelen zoals opgenomen in de antwoorden op de vragen van de leden van de fractie van GroenLinks, heb ik geen reden om aan te nemen dat er lock-in effecten zullen optreden. Niettemin kan de aanvullende overeenkomst in overleg met Invest-NL worden aangepast en kunnen aanpassingen plaatsvinden binnen de kaders van de subsidiebeschikking indien dergelijke effecten onverhoopt optreden.

6

De leden vragen tevens of het mogelijk is dat Invest-NL met een beroep op de doelen van de Machtigingswet-initiatieven binnen diezelfde categorie uitsluit indien deze concurrerend blijken met de belangen van de vlees- of zuivelindustrie? Tot slot verzoeken de leden om een bevestiging dat dergelijke uitsluitingsgronden zoals gehanteerd in de POP3-regeling niet toegepast zullen worden binnen Invest-NL, maar dat slechts geoordeeld zal worden op duurzaamheidseffecten van een investering in voorkomende gevallen.

Antwoord

Het verzoeken om financiering voor initiatieven voor zuivelvervangers is mogelijk als dit past binnen de wettelijke doelen en het investerings- en MVO-beleid van Invest-NL, als sprake is van een gezonde businesscase en aan de wettelijke eisen is voldaan die voor financiering, waaronder die inzake additionaliteit. Invest-NL mag zelf kiezen op welke van de in de overeenkomst genoemde domeinen zij actief wil zijn. Invest-NL moet deze kaders in acht nemen en mag daarbuiten niet, zoals kennelijk bij de POP3- subsidierегeling aan de orde was, uitsluitingscriteria voor partijen hanteren voor transitie naar plantaardige producten die concurrerend blijken met de belangen van de vlees- of zuivelindustrie. Invest-NL heeft dan ook aangegeven dergelijke criteria niet te zullen toepassen of op te nemen in het investeringsbeleid.